



Els viatges de Sança

Creació d'una obra de teatre.

Pseudònim: Einfaldleiki

AGRAÏMENTS

Haig de donar les gràcies a un seguit de persones, que sense elles, aquest treball no hauria estat possible, i començaré per les meves dues tutores, gràcies per guiar-me i donar-me suport durant *Els viatges de Sança*, per no tractar-me de boja amb la meva idea, de debò, sou unes dones increïbles. Al Carlos Costa, actor trencador, per ensenyar-me que la bellesa en escena es troba en els petits detalls. A la meva companya de classe i amiga de la infantesa, per deixar-me el llibre *La Història de Xix*, m'ha ajudat moltíssim per conèixer més profundament els meus personatges dins del seu context. A tota la colla de *Batxillers* per les vegades que m'heu aguantat tibant-me dels pèls durant les meves crisis existencials, de debò, m'heu vist feta un monstre moltes vegades! Gràcies a tot el professorat i alumnat del meu institut que m'ha animat per fer aquest projecte. A continuació vull donar les gràcies a la meva parella, per ajudar-me a gravar l'itinerari, per acompanyar-me a tots els enclavaments de l'obra i per ensenyar-me a utilitzar el *Movie Maker*, segur que m'oblido de moltes coses, perquè has estat un pilar fonamental i font d'inspiració pel meu treball de recerca! I per acabar, però no menys important, vull donar les gràcies als meus pares, sense vosaltres això no hauria estat possible, gràcies per suportar la vostra filla escrivint pels racons de casa en pijama amb una tassa de cafè, i per haver llegit amb tant entusiasme des de la primera pàgina de l'obra fins a l'última, gràcies de tot cor.

ÍNDEX

Introducció

BLOC I TEÒRIC. CONCEPTES PRELIMINARS

1. Aproximació al gènere teatral

1. La tragèdia.....	Pàg. 10-11
2. La comèdia.....	Pàg.12-13
3. Teatre còmic breu.....	Pàg.14
4. La tragicomèdia.....	Pàg.15
5. El drama.....	Pàg.16
6. Altres gèneres.....	Pàg.17

2. El text dramàtic

1. El diàleg.....	Pàg. 18
1.1 Tipus de respostes: parlaments i bouclage.....	Pàg. 18-19
1.2 Modalitats del diàleg	
1.2.1 El monòleg.....	Pàg. 19-20
1.2.2 El soliloqui.....	Pàg. 20
1.2.3 L'apart.....	Pàg. 21
1.2.4 L'apel·lació a públic.....	Pàg. 21
2. Pausas, silencis i acotacions.....	Pàg. 22
3. Personatges.....	Pàg. 22-23
4. Espais i temps.....	Pàg. 23-24

3. El teatre és una feina d'equip!

3.1 Direcció.....	Pàg. 24
3.2 Coreografia.....	Pàg. 24
3.3 Escenografia i <i>Atrezzo</i>	Pàg. 24-25
3.4 Vestuari i maquillatge.....	Pàg. 25
3.5 Il·luminació, so i efectes especials.....	Pàg. 25-26
3.6 Pressupost i publicitat.....	Pàg. 26

BLOC II PRÀCTIC: “LA CUINA DE LA DRAMATÚRGIA”

1. Ficció i realitat. El paper de la literatura.....Pàg. 28-29
2. Investigació històrica de l’obra
 - 2.1 Enclavaments de l’obra.....Pàg. 30-35
 - 2.2 L’itinerari.....Pàg. 36
3. La construcció dels personatges: Perfils històrics vs. Perfils literaris.
 - 3.1 Personatges.....Pàg. 37-43
 - 3.2 Don Juan Manuel.....Pàg. 44
 - 3.3 *El llibre dels feyts*.....Pàg. 44
4. Justificació estètica.....Pàg. 45
5. Entrevista.....Pàg. 47-49

BLOC III PRÀCTIC. *Els viatges de Sança*.....Pàg. 50-139

Conclusió.....Pàg. 140-141

Bibliografia i webgrafia comentades.....Pàg. 142-143

Annexos

INTRODUCCIÓ

Una de les cites més sonades de Picasso és la que fa referència a “que la inspiració t’ha de trobar treballant” A mi em va trobar veient una sèrie, *Once Upon a Time* (2011-2018), una sèrie dels creadors de *Lost* i *Tron: Legacy*, entre d’altres: els productors i guionistes Edward Kitsis i Adam Horowitz. La *dramedy*¹ explica com tots els personatges de les històries de *Disney* i dels contes clàssics es troben i s’entremesclen.

No sabia com, però sabia el que volia fer. Volia escriure una obra de teatre. Per què? La meva passió pel teatre va començar de ben petita, amb tres anys, llevant-me dia rere dia amb un personatge *Disney* al cap. El que em dedicava a fer era imitar-lo en tots els aspectes, parlar com ell, fer els mateixos gestos, i, per descomptat, fent-me cridar sota el seu nom. Aquest joc de criatures es va transformar en la meva actual passió pel teatre; fer sentir a la gent el que una persona aliena a tu ha posat per escrit abans, fer teu un personatge. Com em va dir una vegada l’Eugènia González, actriu i directora de la companyia de teatre *La Rosa*: “No ho facis simplement, posa-hi emoció!” Aquesta és la meva intenció, aportar emoció, redescobrir que el teatre és molt més del que hom pensa.

Poc temps després de descobrir que estava profundament enamorada del teatre, s’hi va incorporar un altre dels components del cinquè art a la meva vida, el fet d’escriure. Escriure és la meva forma d’evasió i d’expressió, d’igual forma que ho va ser per als romàntics i per a tants d’altres.

El gran atractiu d’aquella innocent sèrie rau, per a mi, en el tractament del guió, és a dir, l’estructura que presenta. Llavors, què anava a escriure jo? Volia parlar del meu estimat poble, Xix, ja que tinc un gran interès per la història local. Podia fusionar el meu triple interès (en el teatre, l’escriptura i la història de Xix) partint d’aquesta premissa inicial? Per què no feia jo el mateix que Edwar Kitsis i Adam Horowitz, però ambientant-lo en Xix?

La meva òpera *prima*, la meva primera obra de teatre, estarà ambientada en Xix i protagonitzada per uns personatges reals, alguns d’aquí, d’altres, que van passar. He volgut que l’eix vertebrador de la peça fos una dona. És evident que la història no només la van escriure els homes, però tinc la sensació que, de vegades, se’ns oblidava les obvietats més aclaparadores.

¹ Format de sèrie que hi ha la mateixa quantitat d’elements humorístics com còmics.

D'aquesta manera, la **finalitat principal** que em vaig proposar és aprofundir en un període històric que és del meu interès, l'Edat Mitjana, per la concepció tan diferent de la vida que tenien, i contextualitzar-ho en la trajectòria històrica. Tot això, a través de la creació del llenguatge dramàtic, on rau un dels **objectius fonamentals del present estudi** (i a nivell més personal) que seria no només el fet de conèixer més profundament la història local, sinó agafar més confiança i experiència en la construcció de personatges basant-me en uns d'existents.

Arribats a aquest punt, i en relació amb el punt anterior, cal esmentar que en tot moment he tractat de situar tals personatges històrics en un mateix espai-temps. D'aquesta manera considero que es fuig d'ambigüitats i tot resulta més entenedor, és a dir, sense que sigui un embolic de salts temporals sense sentit i que no estiguin justificats per les necessitats que exigeix la trama de la història. De tota manera, convé remarcar que, en l'àmbit creatiu, la intenció de l'obra és barrejar fantasia i realitat amb certs tocs humorístics. Per altra banda, a un nivell més pràctic, pretenc millorar l'escriptura en llengua catalana, la llengua vehicular de l'ensenyament, evitant els barbarismes i les errades gramaticals.

Un treball de recerca consisteix a respondre una qüestió. La meua **hipòtesi** de recerca gira al voltant de la següent idea: és possible configurar una obra de teatre amb personatges històrics de diferents èpoques i que els uneixi el mateix afer? La dificultat es troba a l'hora de veure quina història es pot escriure amb tots ells i que sigui interessant per un lector.

Així, per tal de configurar els perfils dels personatges s'ha procedit a un **tipus d'investigació** de caràcter **bibliogràfic**, ja que s'ha consultat el llibre *Història de Xix*². Però, val a dir, que també s'ha portat a terme un tipus d'investigació de caire més **experimental**, perquè tal com es presenta en l'apartat cinquè del segon bloc, hi ha una entrevista d'un professional de la dramàtica, explicant quins són els conceptes que en té ell del gènere i de l'ofici.

Per altra banda, no es pot perdre de vista que la pràctica principal del treball que ocupa és la creació d'una obra de teatre.

² Xavier Carranza, Àngel Casal, Lluís Checa, Montserrat Coberó, Carles Santacana, Flocel Sabaté, Jordi Torallas. El present manual mostra l'evolució de Xix des del paleolític fins a l'actualitat.

En conseqüència, m'ha semblat pertinent que l'**estructura** del treball es basi en tres blocs:

En el primer bloc es realitza una aproximació al gènere dramàtic, on es parla, en primera instància, del que és, i un resum dels gèneres i la seva història. A continuació s'explica la manera adient d'escriure un guió i per finalitzar, es mostra quins equips i mitjans són els necessaris per produir una obra de teatre, ja que es tracta d'una feina d'equip!

El segon bloc es basa en la investigació històrica de l'obra, i al seu torn està dividit en dos apartats, el primer tracta dels personatges que surten a l'obra i el segon consisteix en la presentació dels diferents enclavaments reals que apareixen en la història i l'itinerari de l'obra amb imatges. Per a la confecció d'aquest bloc m'he servit del llibre *Història de Xix*, AAVV, i dels diferents panells repartits pel poble que ofereixen informació sobre les cases més representatives. En aquest bloc s'inclou una entrevista per comprendre millor l'ofici i la perspectiva del dramaturg i de l'actor.

L'últim dels blocs, que rep el títol *Els viatges de Sança*, tracta de l'escriptura de l'obra en si.

Per últim, ha estat interessant afegir una bibliografia i webgrafia comentades, ja que considero que és un recurs molt pràctic.

Per tant, quant a la **metodologia** emprada per a la investigació cal esmentar que s'ha fet una recerca de **fonts bibliogràfiques** per descobrir les biografies dels personatges més representatius de la nostra història, a més a més s'ha observat de forma curiosa els diferents indrets de Xix, i per mostrar l'itinerari que es duu a terme en l'obra s'ha fet un vídeo explicatiu. Per altra banda també es disposa d'una entrevista a un professional de la matèria per complementar el treball.

En definitiva, *Els viatges de Sança* consisteix en petites escenes o històries dins l'obra presentant els diversos personatges. Evidentment, es tracta d'uns fets ficticis, però està basada en la realitat, ja ho diuen, *la realitat supera la ficció*.

BLOC I: TEÒRIC. CONCEPTES PRELIMINARS



Màscares de la Comèdia del l'Arte³

³ Alejandra Castillo (2/11/2018)

<https://sites.google.com/site/alejanddracastillo/historia/arte/mascarasdelacomediadelarte>

1. Aproximació al gènere teatral

Aquest bloc consisteix en comprendre el gènere dramàtic. Per entendre'l, cal saber com va iniciar-se, és a dir, els seus orígens. A més a més el segon punt del bloc és necessari per aprendre superficialment a escriure un guió, no hi ha una fórmula mestra, però sí unes petites directrius que són de gran ajuda. En aquest mateix apartat, he emprat exemples de la meua pròpia obra en lloc de cercar exemples d'altres.

El gènere dramàtic és la composició d'obres de teatre, en les quals s'explica una història, en forma de diàleg, on els personatges viuen uns conflictes. Qui escriu una obra de teatre s'anomena dramaturg, fent referència al gènere al qual pertany, i té diverses tasques en el procés de creació d'un espectacle. És una figura que s'ha de tenir molt en compte, ja que entre altres coses és l'únic capaç de modificar el text, si és necessari, i pot ajudar els actors a trobar un sentit a allò que estan interpretant.

En la història del teatre cal destacar dos corrents: la dramaturgia clàssica o aristotèlica i l'èpica o brechtiana.

La dramaturgia clàssica, basada en les idees sobre el teatre d'Aristòtil⁴, busca fonamentalment emocionar el públic. Descriu la naturalesa humana com universal, en conseqüència el dramaturg és idealista, creu que l'ésser humà és tan perfecte com pot ser-ho, és una visió molt subjectiva. L'obra exposa un conflicte que es desenvolupa en escenes, que van en ordre lògic, i es pretén que l'espectador s'identifiqui amb el que passa i no tracta de política. L'estructura està formada pel plantejament, el nus, el desenllaç i en alguns casos, l'epíleg.

L'èpica, en canvi, està basada en les idees sobre el teatre de Brecht⁵, que trenca amb tot el teatre clàssic. Sorgeix amb la Revolució d'Octubre, originada a l'antiga Unió Soviètica l'any 1917, que pretenia millorar la qualitat de vida del poble. El teatre brechtian sorgeix com una renovació del teatre i els objectius són: fer pensar l'espectador, que s'interessi pel contingut i el compregui. En realitat el que està fent és fugir del teatre burgès, el teatre que hi ha hagut sempre, aquell l'objectiu del qual és entretenir l'espectador. En aquestes obres els actors interactuen amb el públic, el qual és un eix molt important dins

⁴ Filòsof i biòleg grec del segle IV aC, va fer contribucions al món de la ciència, com la teoria de la generació espontània, és reconegut com el pare de la lògica i va fundar l'escola Liceu a Atenes. Va ser deixeble de Plató i mestre d'Alexandre el Gran.

⁵ Dramaturg Alemany del segle XX, conegut per ser un dels grans innovadors del teatre contemporani, com autor i teòric de la direcció i l'espai escènics, i va transcendir dins del naturalisme i l'expressionisme, i posa les bases al teatre èpic.

de l'engranatge de l'obra, ja que pot participar en el seu desenvolupament, és a dir, pot condicionar la trajectòria de l'obra. És de tipus històric i pretén manifestar el desacord amb alguna injustícia social, és un teatre socialment compromès. Té en compte aspectes no només del text, sinó també de la representació: es té en compte l'estructura ideològica i formal de l'obra, la relació que hi ha entre forma i contingut, i l'anàlisi de tots els elements que sortiran a escena per produir un efecte en el públic. Estudia l'ésser humà tal com és, en conseqüència és materialista, té una visió totalment objectiva de l'ésser humà i el representa realistament; amb les seves misèries i egoisme. Brecht fuig del teatre sentimentalista, pretén que l'obra s'observi amb una vista crítica i en la distància. L'obra explica una història que es desenvolupa en escenes discontinües, on l'imprevist és molt important i no es basa en una estructura fixa.

Dins del gènere dramàtic, trobem molts subgèneres. Amb una perspectiva clàssica en distingim tres depenent del que es vol transmetre al públic: la tragèdia, la comèdia i el drama.



Esquema dels principals gèneres teatrals⁶

⁶ Johana Carolina Velandia Patiño, género teatral, slideshare (1/11/2018)
<https://es.slideshare.net/johanacarolinavelandiatipatino/diapositivas-genero-teatral>

1. La tragèdia

La tragèdia grega neix amb la democràcia atenesa. Té els seus orígens en l'antiga Grècia i en el culte a Dionís⁷, el déu grec del teatre i del vi, en el *ditirambe*⁸ i representa una acció humana funesta que acostuma a acabar en la mort. Els autors més destacats dins la tragèdia clàssica són Eurípides⁹, Sòfocles¹⁰ i Èsquil¹¹. Aristòtil diu que la tragèdia és la “imitació d’una acció seriosa”, el dramaturg s’inspira en un fet extraordinari i té un desenllaç, el conflicte del qual es tanca amb un fet anomenat *katharsis*¹².

Segueix unes normes molt estrictes, ja que és en vers, hi ha unitat de temps, lloc i acció, l’extensió de l’obra és d’un dia fictici com a màxim, i no es poden fer gestos bruscos ni poden aparèixer morts en cap escena.

L’obra està formada per cinc parts: el *pròleg*, format per una o dues escenes on es presenta la situació i els personatges; el *pàrode*, el primer cant que fa el cor quan entra al teatre; els *episodis*, en els quals es desenvolupa l’acció per mitjà de diverses escenes; els *estànims*¹³; i l’*èxode*¹⁴.

Aristòtil diu que la tragèdia consta de sis elements: la faula provinent del mite que ens aporta l’argument i l’obra té *peripècia*, *anagnòrisi* i *pathos*. La *peripècia* és el canvi en la direcció de l’acció; l’*anagnòrisi* és el reconeixement que fa un personatge sobre algun tema; es pot descobrir una identitat, un secret o reconèixer un error o *hamartia*; mentre que el *pathos* és el patiment i l’angoixa de l’heroi transmesa al públic.

Els requisits de la tragèdia són que el protagonista ha de prendre una decisió que posa en risc la seva vida, i no pot deixar de lluitar pel seu objectiu que no pot aconseguir sense morir físicament o socialment. La tragèdia envolta tots els personatges encara que no tinguin responsabilitat en l’acció, és a dir, tots acaben patint i es necessita de forts

⁷ Déu grec del teatre i el vi, Bacus en llatí. Alguns dels seus símbols són la fulla del cep o les màscares teatrals.

⁸ Cant al déu Dionís que interpreta el cor.

⁹ Poeta i dramaturg tràgic grec del segle V aC, va ser el primer a tenir una biblioteca privada. Una de les seves obres seria *El Ciclop*.

¹⁰ Dramaturg i actor grec del segle V aC. Aporta innovacions al gènere, com la introducció d’un tercer actor. La seva obra més coneguda és *Èdip Rei*.

¹¹ Dramaturg grec del segle VI-V aC, va lluitar en diferents batalles per Atenes, com a la batalla de Marató. Podem destacar la tetralogia *Els Perses*.

¹² Acció i efecte de la purificació de l’espectador, mitjançant la identificació instintiva, afectiva i sentimental amb els personatges. Fa referència a l’alliberació de la pietat i la por.

¹³ Cants del cor entre els diferents episodis, per mitjà dels quals es comenta el que ha passat i s’expressen els sentiments relacionats amb el que està vivint el protagonista.

¹⁴ Part on no hi ha cor.

principis per tal que es pugui desencadenar l'acció, com l'honor, el patriotisme, el deure o la fe, entre d'altres. Moltes vegades els valors de l'heroi són els contraris als valors socials imposats, produint-se un conflicte, i el tema és seriós i transcendent, on res passa per casualitat.

El personatge no pot ser ni dolent ni perfecte, perquè si és perfecte la derrota o caiguda de l'heroi causarà indignació, mentre que si és un dolent, la seva caiguda serà presa com un càstig. El protagonista va contra corrent i la seva acció és extrema, farà el que faci falta per aconseguir els seus objectius. La seva gran supèrbia o *hybris* fins i tot el pot portar a la mort. En la tragèdia no es busquen uns personatges amb caràcters definits. És representada per tres actors: el *protagonista*, el *deuteradonista* i el *tritagonista*, que fa doblats, fa doblatge de veu, per representar la resta dels personatges.

Dins la representació cal destacar la música i el cor, que acompanyen l'acció. El cor és un dels components més importants dins la tragèdia clàssica, ja que s'encarrega de comentar i reflexionar sobre com va avançant l'acció. El vestuari consta de màscares, un calçat alt anomenat coturn i vestits llargs.

La història de la tragèdia comença amb els grecs, seguida pels llatins, i durant el Renaixement, segle XVI, és redescoberta. Si avancem en la història, durant el Classicisme francès, a finals del segle XVII, insisteixen a fer tragèdies clàssiques, que representen conflictes dels herois amb les lleis que els sobrepassen, com per exemple Racine¹⁵, un dels tres grans dramaturgs d'aquest segle juntament amb Corneille¹⁶ i Molière¹⁷. En el segle XVIII sorgeix la *tragèdia burgesa*, que individualitza el conflicte en contraposició a la tragèdia clàssica i presenta uns personatges propers. Si es destaca algun autor com a rei de les tragèdies és William Shakespeare¹⁸, amb obres com *Macbeth*, entre d'altres.

¹⁵ Dramaturg francès del segle XVII, va ser nomenat historiador oficial del rei. La seva obra *Els germans enemics* va ser representada per la companyia de Molière.

¹⁶ Dramaturg i advocat francès del segle XVII, considerat un model del teatre clàssic, mitjançant la separació entre comèdia i tragèdia i per respectar les tres unitats.

¹⁷ Dramaturg i actor còmic francès del segle XVII, va recitar *Nicomèdes*, de Corneille, sempre va tenir la protecció del rei. Algunes de les seves obres més destacables són *Fedra* i *Andròmaca*.

¹⁸ Dramaturg anglès del segle XVI, conegut com el millor dramaturg de tots els temps, les seves obres han estat les més representades de tots els temps.

2. La comèdia

La comèdia també té l'origen a l'Antiga Grècia, prové del *komos*¹⁹. L'objectiu és provocar el riure i està enquadrada en un ambient popular. Aristòtil no parla gairebé de la comèdia. Únicament diu que la naturalesa dels personatges és baixa i l'estil és humil, movent-se entre el probable.

Tracta temes menys transcendents i té un final feliç. El to és alegre i lleuger i és catalogat com un gènere inferior en relació a la tragèdia. Per tant, com que no hi ha unes normes establertes, és un gènere més lliure, però pel fet de no ser definida, hi trobem molta varietat d'obres i temàtiques, encara que totes les comèdies es caracteritzen pel següent: la trama és més complexa que la de la tragèdia; els personatges són de classes mitjanes o baixes, còmics i grotescs, amb defectes pitjors que els de la vida real, i no es necessita la identificació d'un personatge com a protagonista. Tracta de fets quotidians, per tant, de seguida s'estableix connexió amb el públic i parla de forma burlesca els principis més sagrats, com la religió i la filosofia, i mitjançant el riure, el públic s'allibera de les seves tensions i inquietuds, però es té molta cura a fer que la situació sigui innòcua i no fereixi a ningú. En relació amb aquest fet, és un gènere molt crític. Per finalitzar, el desenllaç sempre és agradable i l'objectiu, com ja he esmentat abans, és provocar el riure. En la comèdia, la *katharsis*, el tancament del conflicte, s'aconsegueix rient pel fet de posar en ridícul tot allò que causa angonya.

Els recursos emprats per l'autor són: situacionals, mitjançant una trama complexa i l'ús de l'equívoc, una acció, situació o paraula tindrà més d'un significat; verbals, mitjançant jocs de paraules i diferents registres; còmics, implícits en el caràcter del personatge, el seu gran defecte el farà ridícul; extraverbals, amb gestos, moviments, escenografia i l'*attrezzo*²⁰. Molière explota tots aquests recursos i amb ell s'arriba a l'època daurada, ja que renova tot el teatre adaptant la *comèdia del l'arte*²¹ a les formes convencionals del teatre francès juntament amb la música i la dansa amb un gran ús de la ironia. Una de les seves grans obres és *El burgès gentilhome*.

Les primeres comèdies, a l'Antiga Grècia, són *comèdies antigues àtiques*, on es barregen elements fantàstics provinents de la transmissió oral amb l'actualitat social. Com que la

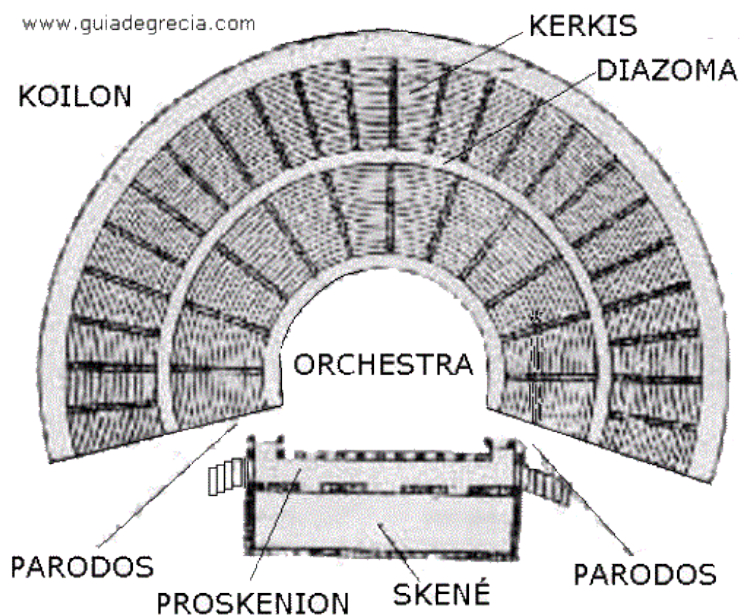
¹⁹ Obra de caràcter festiu que es feia en honor al déu Dionís.

²⁰ Són els objectes i decorats escènics.

²¹ Teatre italià popular originat al segle XVI que es feia als carrers i barrejava diferents disciplines com acrobàcies, esgrima, música i mimica entre d'altres, on hi havia uns personatges establerts com *Pantalone* o *il Dottore* amb una vestimenta i màscares estrictes.

comèdia és un gènere difús en trobem diversos tipus, com exposa Torres Naharro²², que parla de la *comèdia de fantasia*, de tema inventat o la *comèdia a notícia*, que tracta de coses avorrides. Altres gèneres són la *comèdia nova*, conreada per Plaute²³, que parteix de la *comèdia pal·liata*, basada en l'engany i l'equívoc, amb grans recursos de gestos i moviment. Aquest estil es va seguir a partir del Renaixement, i avui dia encara perdura. Un altre tipus és la *comèdia sentimental*, nascuda al segle XVIII a Anglaterra, que tracta de criticar els vicis i educar el públic, fent crítica social. També hi ha altres tipus de comèdies com la *satírica*, que critica una cosa determinada per mitjà de la burla; de *costums*, que tracta de la vida ordinària; de *capa i espasa*, que tracta dels costums cavallerescos del Segle d'Or espanyol, etc.

La història de la comèdia no segueix una línia temporal, ja que desapareix fins al segle XVI, quan reneix a Europa, i, com ja he esmentat abans, amb Molière s'arriba a l'època daurada.



Esquema de les parts de l'escenari en l'antiguitat.²⁴

²² Dramaturg i poeta espanyol dels segles XV-XVI. És considerat el primer teoritzador del teatre espanyol i un dels introductors del Renaixement. Tota la seva obra està recollida en un volum anomenat *Propalladia*.

²³ Comediògraf romà del segle III aC. Va iniciar-se en el teatre, però com va fracassar, va dedicar-se a treballar en un molí a la vegada que escrivia. Va saber transmetre en les seves obres la vida popular i urbana de l'època. Una de les seves obres més conegudes és *Anfitrió*.

²⁴ Guía de Grecia (2/11/2018) <http://www.guiadegrecia.com/general/teatro.html>.

3. El teatre còmic breu

Dins la comèdia trobem un subgènere, format, al seu torn, per altres subgèneres. És el teatre còmic breu, com el seu propi nom indica caracteritzat per la seva brevetat i per acompanyar una obra de major extensió. És costumista ja que tracta aspectes del context social de l'època, des d'una perspectiva crítica.

El seu origen es troba principalment en la relació que té amb el Carnestoltes i altres festes populars, i tendeix a la burla, exageració i caricatura.

Dins del teatre còmic breu trobem subgèneres com:

- La farsa: el “farciment” d’una obra, és el que té el to més humorístic, el que li dona el toc.
- L’entremès: que es representa entre jornades o parts de les comèdies per aportar més varietat i és de to burlesc i jocós.
- El sainet: l’intermedi que es fa entre la segona i la tercera part.
- La “tonadilla” escènica: que sol ser cantada i actua com a intermedi entre els actes de la comèdia.
- La jàcara: és una mena de romanç que parla de les rivalitats entre els delinqüents de l’hampa.
- La moixiganga: una festa, on els actors canten i ballen amb música estrident, és de tipus carnavalesc, és una mena de musical i acostuma a tancar la representació.



Moixiganga de Zaculpan d’Ampiles, Mèxic.²⁵

²⁵ Wikipedia (2/11/2018) <https://es.wikipedia.org/wiki/Mojiganga>.

